

مرکز مجرب از امام صادق علیه السلام

آموزش عقاید

جبر و اختیار

جلسه ۳۰

استاد خرد

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

انسان در بعضی از ابعاد زندگی اش اختیاری ندارد و در این مسائل جبر وجود دارد مثل خلق شدن، زمان و مکان تولد، پسر یا دختر بودن و... که بحثی در این مورد نیست اما سوال اینجاست که انسان در اعمال خود که به او نسبت داده می شود چگونه است؟ که در کل سه دیدگاه در بین فرق اسلامی در این مساله وجود دارد:

۱- تفویض یا واگذاری:

که نظر اکثریت معتزله است: خداوند پس از خلقت انسان، کارهایش را به خودش واگذارد و هیچگونه تأثیر و دخالتی در اعمال و افعال انسانها ندارد و همچنین قضا و قدر هیچ نقشی در این بین ندارد.

۲- جبر و بی ارادگی:

که نظر اشاعره است: انسان در اعمال خود کوچکترین اراده و اختیاری ندارد و بشر مانند ابزاری بی شعور در دستان استاد است و آنچه انجام می شود چه خوب و چه بد صرفاً مشیت الهی است و نسبت دادن آنها به انسان به صورت مجازی است.

۳- اختیار یا امر بین الامرین:

این مورد نظر شیعه می باشد. یعنی نه جبر مطلق و نه تفویض مطلق بلکه حد وسطی بین این دو است که برگرفته از روایات اهل بیت علیهم السلام است.

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

ImamSadiq.tv

مرکز مجربان امام صادق علیه السلام

دلایل اثبات اختیار و رد جبر:

۱- ستایش نیکوکاران و نکوهش بدکاران:

اگر انسان مجبور بود این امر معنایی نداشت.

۲- کوشش در تعلیم و تربیت:

انسانی که مجبور است تعلیم و تربیت برای او معنا و اثری ندارد.

۳- پشیمانی از اعمال گذشته و کسب تجربه از آنها:

اگر انسان مجبور بود، پشیمانی و کسب تجربه معنایی نداشت.

۴- محاکمه و مجازات مجرمان:

که در تمام دنیا و ادیان و حتی بی دین ها مرسوم است که منافات با جبر دارد.

۵- مشورت با دیگران:

اگر انسان مجبور باشد، مشورت چه معنایی دارد؟